

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobkyně: **K. J.**, zast. JUDr. Tomášem Rybářem, Ph.D., advokátem, se sídlem Václavské náměstí 1601/47, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo pro místní rozvoj**, se sídlem Staroměstské náměstí 6, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2009, č. j. 5 Ca 215/2006 - 39,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Ministr pro místní rozvoj rozhodnutím ze dne 12. 6. 2006, č. j. 19955/2006-11-1, podle § 152 odst. 5 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, zamítl rozklad žalobkyně podaný proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2006, č. j. 17709/2006-13. V něm žalovaný rozhodl tak, že podle § 15 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“) v plném rozsahu odmítl žádost žalobkyně o poskytnutí informací.

V odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí ministr pro místní rozvoj uvedl, že žalobkyně se žádostí ze dne 23. 3. 2006 pod body č. 1 až 4 domáhala objasnění důvodů konání či nekonání povinného subjektu. Tyto požadované informace však nejsou existujícími informacemi, které by podléhaly poskytování podle § 3 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím. Podle ministra pro místní rozvoj dále § 11 odst. 4 téhož zákona stanoví, že povinný subjekt neposkytne informace o probíhajícím trestním

řízení. Všechny žalobkyní požadované informace se týkají jednání žalovaného ve vztahu k návrhu smlouvy o bezúplatném převodu cenných papírů, na jejímž základě měla společnost Českomoravský podnikatelský fond, spol. s r.o. bezúplatně převést na žalovaného hromadnou listinou nahrazující 144 ks listinných akcií akcie, a dále ve vztahu k některým úkonům s tímto návrhem úzce souvisejícím. K tomu ministr pro místní rozvoj zdůraznil, že veškeré požadované informace jsou v současné době předmětem trestního řízení vedeném pod sp. zn. ČTS:OKFK-22/8-I-2005. Vyšetřování dosud nebylo žádným způsobem pravomocně ukončeno, nadále jsou prováděny důkazy v rámci přípravného řízení. V tomto trestním řízení je stíhána i žalobkyně. Ustanovení § 11 odst. 4 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím je třeba podle ministra pro místní rozvoj vykládat tak, aby poskytnutím informací nemohlo dojít k narušení, popř. jinému ovlivnění průběhu vyšetřování. Vzhledem ke skutečnosti, že žalobkyně je mezi stíhanými osobami a poskytnutí požadovaných informací by mohlo nepříznivě ovlivnit probíhající vyšetřování, jedná se o překážku podle zmíněného ustanovení. Proto ministr rozklad zamítl.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 2. 2009, č. j. 5 Ca 215/2006 - 39, žalobu napadající shora uvedené rozhodnutí mistra pro místní rozvoj zamítl. V odůvodnění tohoto rozhodnutí soud prvního stupně uvedl, že se ztotožňuje se závěrem, podle něhož informace požadované pod body 1 až 4 nelze podřadit pod § 3 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím a jejich poskytnutí proto nebylo povinností povinné osoby. Podle soudu žalobkyně nikterak nezpochybnila tvrzení o trestním řízení, které probíhalo v době rozhodování o poskytnutí informací. Toto trestní řízení se týkalo věci návrhu smlouvy o bezúplatném převodu cenných papírů. Požadované informace byly podle soudu skutečnostmi prověřovanými v rámci vedeného trestního řízení. Soud se neztotožnil s výkladem § 11 odst. 4 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím, jak jej podala žalobkyně v žalobě, podle něhož se zákaz poskytnutí informací vztahuje pouze na informace vznikající a vyskytující se výhradně v trestním řízení a nikoliv na předmětné požadované informace, neboť ty existují i mimo trestní řízení. Podle názoru soudu § 8a trestního řádu, který upravuje poskytování informací, není komplexní úpravou, aby vylučoval možnost domáhat se poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Nicméně informacemi o probíhajícím trestním řízení jsou podle názoru soudu nejen ty informace, které vzniknou přímo v trestním řízení a vyskytují se výhradně v trestním řízení, ale i takové informace, které má k dispozici i jiný orgán, než činný v trestním řízení, pokud jsou předmětem šetření ve vedeném trestním řízení a jejichž zveřejnění by proto případně mohlo zmařit či ohrozit objasňování skutečností důležitých pro trestní řízení. Informace související s trestním řízením spadají pod § 11 odst. 4 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím a povinná osoba je odmítne poskytnout, a to bez ohledu na skutečnost, zda žadatelem je obviněný v tomto trestním řízení či nikoliv. Žalobkyně nicméně může postupovat podle § 65 trestního řádu. Požadované informace jsou potřebné pro objasnění trestné činnosti a jsou proto i obsahem spisu vedeného v trestním řízení. Tyto informace nelze získat v režimu žádosti podle zákona o svobodném přístupu k informacím. V opačném případě by se totiž žadatel mohl dostat k informacím, k nimž z důvodu možného ohrožení objasnění a vyšetření věci nemá přístup ani trestně stíhaný z důvodu jejich odepření orgánem činným v trestním řízení podle § 65 odst. 2 t. ř. S ohledem na tyto skutečnosti proto soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku Městského soudu v Praze podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v zákonem stanovené lhůtě kasační stížnost z důvodu tvrzeného nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a z důvodu tvrzených vad řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán ve svém rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech. Tyto důvody kasační stížnosti jsou uvedeny v ustanoveních § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

V kasační stížnosti stěžovatelka konkrétně namítla, že jí požadované informace existují, neboť se jedná ve všech případech o fakta a nikoli o úvahy či domněnky. Nečinnost při řádné a včasné akceptaci návrhu smlouvy o bezúplatném převodu cenných papírů je totiž jasnou a prokazatelnou skutečností. Dále soud prvního stupně nesprávně posoudil § 11 odst. 4 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím. Jí požadované informace totiž nejsou předmětem trestního řízení, nýbrž to jsou skutečnosti, které s trestním řízením souvisí. Právo na informace je ústavně zaručeným právem a jako k takovému je třeba k němu přistupovat. Tudíž je třeba výjimky z tohoto práva posuzovat nikoliv extenzivně, nýbrž restriktivně. Proto odborná literatura zastává názor, že *„odmítnutí poskytnutí informace jen proto, že v dané záležitosti probíhají soudní spory v případě, že jinak jde o záležitost běžnou a nechráněnou, je zcela nepřijatelné. Požadovaná informace v žádném případě nevzniká jako produkt soudního řízení, je na něm zcela nezávislá a existuje i mimo něj. Poskytnutí takové informace nemůže nijak ovlivnit řádný soudní proces.“* Žádnou z těchto skutečností se však soud prvního stupně v napadeném rozsudku ani v průběhu jemu předcházejícího řízení nezabýval. S ohledem na všechny tyto námitky stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2009, č. j. 5 Ca 215/2006 - 39, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně v souladu s ustanoveními § 109 odst. 2 a 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež byly stěžovatelkou v kasační stížnosti uplatněny. Přitom neshledal vady uvedené v ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelka uvádí důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle kterého lze podat kasační stížnost z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Stěžovatelka důvodnost této námítky spatřuje v tom, že soud prvního stupně jí požadované informace nesprávně pokládal za neexistující, které nelze podle § 3 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím poskytnout, a nepřijatelným extenzivním způsobem vyložil zákonné důvody pro neposkytnutí informace o vedeném trestním řízení podle § 11 odst. 4 písm. a) téhož zákona. Stěžovatelka však v kasační stížnosti dále jen namítla, že se soud prvního stupně nezabýval všemi skutečnostmi, které se k těmto učiněným právním závěrům

vztahují, a nezmínila se o žádných vadách řízení před správním orgánem. Podle obsahu této části kasační stížnosti tedy stěžovatelka ve skutečnosti poukazuje na to, že napadený rozsudek postrádá rozhodné důvody pro v něm učiněné závěry, a proto je nutné toto její tvrzení podřadit pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., které umožňuje podat kasační stížnost z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí krajského soudu.

Stížnostní námitku o nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku však Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou, neboť soud prvního stupně v něm podrobně objasnil, na základě jakých konkrétních skutečností dospěl k závěru, že jednu část stěžovatelkou požadovaných informací nelze podřadit pod ustanovení § 3 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím a proč poskytnutí druhé části požadovaných informací brání ustanovení § 11 odst. 4 písm. a) téhož zákona.

Nejvyšší správní soud pak neshledal důvodnou ani námitku o nezákonnosti napadeného rozsudku. Vlastním úvodem považuje Nejvyšší správní soud za vhodné nejprve stručně zrekapitulovat rozhodné skutkové okolnosti posuzovaného případu. Stěžovatelka se žádostí ze dne 23. 3. 2006 domáhala po žalovaném poskytnutí informací v režimu zákona o svobodném přístupu k informacím. Požadované informace měly být odpověďmi na celkem osm stěžovatelkou položených otázek. Tyto otázky se týkaly jednání, resp. nejednání žalovaného ohledně návrhu smlouvy o bezúplatném převodu cenných papírů, na jejímž základě měla společnost Českomoravský podnikatelský fond, spol. s r. o. bezúplatně převést na žalovaného hromadnou listinou nahrazující 144 ks listinných akcií akcie společnosti REGIONÁLNÍ FONDY, a. s.; a dále se otázky týkaly některých úkonů s tímto návrhem úzce souvisejících. Požadované informace však stěžovatelce žalovaným jako povinným subjektem poskytnuty nebyly s odůvodněním, že část z nich (informace požadované pod č. 1 až 4) nejsou podle § 3 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím existujícími informacemi, které podléhají režimu poskytování. Jedná se totiž o úvahy a domněnky, které nemají žádnou materiální podobu a nejsou jakkoliv zpracované. Ohledně zbytku (informace požadované pod č. 5 až 8) žalovaný uvedl, že se na jejich poskytnutí vztahuje překážka uvedená v § 11 odst. 4 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím. Podle tohoto ustanovení povinné subjekty neposkytnou informace o probíhajícím trestním řízení, což bylo v posuzovaném případě odůvodněno probíhajícím (tedy dosud pravomocně neskončeným) trestním řízením ve fázi přípravného řízení, vedeným u Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR pod sp. zn. OKFK-22/8-I-2005. Žalovaný konstatoval, že stěžovatelka je jednou z osob stíhaných v tomto trestním řízení, přičemž podotkl, že jeho rozhodnutí nemají vliv na její práva jako obviněné v uvedeném trestním řízení. Proto doplnil, že *„odpovědi na dotazy žadatele uvedené pod čísly 5), 6), 7) a 8) budou Ministerstvem pro místní rozvoj zpracovány a zaslány státnímu zástupci na vědomí a k založení do trestního spisu, včetně celé žádosti o poskytnutí informace“*. S ohledem na účel výluky uvedený v § 11 odst. 4 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím, který vyjadřuje zájem, aby nedošlo k narušení, příp. jinému ovlivnění trestního řízení, a skutečnosti, že stěžovatelka je jednou ze stíhaných osob, povinný subjekt požadované informace neposkytl.

V otázkách formulovaných pod body 1 až 4 se stěžovatelka ptá, jak správně uvedl soud prvního stupně, na důvody a pohnutky, které vedly žalovaného k nečinnosti [k tomu srov. formulaci naprosto konkrétních a specifikovaných otázek uvedenou pod body 1 až 4, kterou se stěžovatelka domáhala poskytnutí odpovědi na otázku: 1) z jakého konkrétního důvodu nedošlo k řádné a včasné akceptaci návrhu smlouvy, 2) nebylo reagováno na návrh smlouvy a 3) a 4) nebylo ze strany žalovaného reagováno na dvě upomínky]. Na jejich přesné znění Nejvyšší správní soud odkazuje. Vnitřní motivy, které vedly žalovaného k tomu, aby určitým způsobem nekonal, však ze své povahy nemohou být zaznamenány v žádné podobě a žádným způsobem, a proto se nejedná o informace ve smyslu § 3 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím. Ostatně ani stěžovatelka neuvedla v kasační stížnosti žádné skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že žádala o poskytnutí existujících informací. Nadto Nejvyšší správní soud uvádí, že s ohledem na formulaci jejich otázek může stěžovatelka případné odpovědi nalézt v informacích, které ministerstvo sice stěžovateli neposkytlo přímo, nicméně uvedlo, že je zpracuje a zašle k vložení do trestního spisu. Na tomto místě Nejvyšší správní soud odkazuje na své právní závěry učiněné níže. Ve vztahu k otázkám formulovaným pod body 1 až 4 tedy Nejvyšší správní soud neshledal žádné pochybení soudu prvního stupně ani správních orgánů obou stupňů.

V dalším se proto bude věnovat toliko neposkytnutí požadovaných informací pod č. 5 až 8, což bylo odůvodněno probíhajícím trestním řízením a souvislostí požadovaných informací s trestním řízením. Uvedenými otázkami se stěžovatelka domáhala poskytnutí odpovědi na zcela konkrétní a specifikované otázky: 5) jaké konkrétní a faktické úkony a jiné konkrétní skutečnosti byly učiněny v souvislosti s návrhem smlouvy, 6) v čem konkrétně tyto úkony spočívaly, 7) kdo tyto úkony činil a 8) jaké osoby z okruhu navrhovatele smlouvy byly žalovaným v této souvislosti kontaktovány. I zde Nejvyšší správní soud odkazuje na jejich přesnou formulaci.

Nejvyšší správní soud si je při posouzení právní otázky ohledně neposkytnutí informací o probíhajícím trestním řízení plně vědom postavení a úlohy, kterou v moderním demokratickém právním státě zastává právo na informace. To se projevuje ve dvou rovinách. První je právo na (svobodný) přístup k informacím, které vytváří předpoklad pro realizaci roviny druhé - právo (svobody) informace šířit. Jak již Nejvyšší správní soud uvedl v rozsudku ze dne 16. 5. 2007, č. j. 3 Ads 33/2006 - 56, publikovaném pod č. 1272/2007 Sb. NSS, při realizaci ústavně zaručeného práva na informace, garantovaného čl. 17 Listiny základních práv a svobod, ve spojení se zákonem o svobodném přístupu k informacím, je třeba jakákoli možná omezení poskytování informací vykládat restriktivním způsobem. To lze konečně dovodit jak z judikatury Ústavního soudu (srov. náleze ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06, dostupný na <http://nalus.usoud.cz>), tak z judikatury Nejvyššího správního soudu samotného (srov. rozsudek ze dne 10. 10. 2003, č. j. 5 A 119/2001 - 38, publikovaný pod č. 74/2004 Sb. NSS). Opačný postup, tedy extenzivní výklad podmínek, za kterých zákon o svobodném přístupu k informacím umožňuje právo na poskytnutí informací omezit a informace neposkytnout, by směřoval proti vlastnímu smyslu a účelu jak samotného zákona, tak i ústavně zaručeného veřejného subjektivního práva garantovaného čl. 17 Listiny základních práv a svobod.

Právo na informace představuje ve vztahu k veřejné správě jednu ze záruk zákonnosti, která by extenzivním výkladem byla značně omezena, ne-li popřena. Je třeba poznamenat, že právu na informace není věnována pozornost jen na úrovni národní, ale i mezinárodní, kupř. v dokumentech Rady Evropy (srov. její Doporučení č. R (81) 19 o přístupu k informacím v držení veřejné moci). Tyto dokumenty vycházejí z významu, jaký má pro veřejnost přiměřená informovanost o veřejných záležitostech. Přístup k informacím současně posiluje důvěru veřejnosti ve veřejnou správu, pročez je třeba učinit vše k zajištění co nejúplnější dostupnosti informací v držení veřejné moci pro veřejnost. Vždyť poskytování informací a otevřenost veřejné správy je jedním z dílčích principů dobré správy (srov. Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy Rec (2007) 7 o dobré veřejné správě/good governance) a představuje zároveň pilíř tzv. evropského správního práva (blíže srov. Pomahač, R., Vidláková, O. Veřejná správa. Praha : C. H. Beck, 2002, s. 100; a Pomahač, R. Zásady správního řízení a evropské právo (K návrhu nového českého zákona o řízení před správními úřady). Evropské a mezinárodní právo, 2001, č. 3, s. 37 a 38).

Podle názoru Nejvyššího správního soudu však právo na informace současně není bezbřehé a absolutní, ale nutně naráží na určitá omezení a limity. Povětšinou se jedná o omezení, která vyplývají z potřeby ochrany legitimních veřejných zájmů, což kupř. podle uvedeného Doporučení Rady Evropy č. (81) 19 jsou restrikce v podobě národní a veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku, prevence zločinnosti, nebo ochrany soukromí. Jak uvedl Ústavní soud (srov. usnesení ze dne 18. 12. 2002, sp. zn. III. ÚS 156/02, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>) „*právo na informace je v Listině systematicky zařazeno mezi práva politická, tedy jako prostředek účasti na politickém životě státu. ... Právo na informace však nelze chápat jako neomezené právo člověka na uspokojení osobní zvědavosti či zvědavosti. Je to právo na informaci v politickém slova smyslu, chápánou velmi široce, tj. takovou, kterou člověk žijící ve státě potřebuje k tomu, aby v prakticky dosažitelné míře znal, co se děje na veřejnosti v jeho okolí. ... Právo na informace lze omezit toliko zákonem a to za splnění dvou podmínek: předně že se tak děje za některým z účelů taxativně uvedených v čl. 17 odst. 4 Listiny (opatření v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví nebo mravnosti) a za druhé, že je takové omezení nezbytné, tzn., že cíle omezení jinak v demokratické společnosti dosáhnout nelze.*“ Konečně i v judikatuře Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudek ze dne 25. 6. 2008, č. j. 5 As 53/2007 - 85, dostupný na www.nssoud.cz) lze nalézt vyjádření, že „*svoboda projevu, jakož i právo na informace, nejsou bezbřehé a jsou nutně omezeny chráněnými zájmy dle čl. 17 odst. 4 Listiny, ostatními ústavně zaručenými právy a svobodami (čl. 10 Listiny), jakož i dalšími pravidly pro možná omezení práva na informace dle čl. 17 odst. 5 Listiny.*“

Shora uvedená východiska a závěry lze vztáhnout na nyní posuzovaný případ. Jak vyplývá z výše zmíněného, právo na informace má veřejnoprávní charakter. Je politickým právem a je užíváno v rovině (právním vztahu) jednotlivce (fyzická či právnická osoba) a povinný subjekt. Ten je určitým způsobem navázán na veřejnou moc tím, že je buď jejím přímým nositelem a vykonavatelem, případně toliko vykonavatelem, nebo disponuje s veřejnými prostředky, které mu veřejná moc svěřila, což lze dovodit z vymezení povinných subjektů, jak jej podává § 2 zákona o svobodném přístupu k informacím. Jak uvedl Ústavní soud, právo na informace má charakter nástroje, který slouží jako prostředek účasti na veřejném životě.

V nyní posuzovaném případě se však podle názoru Nejvyššího správního soudu spíše jedná o dozvuky nezdařené kontraktace, než o uplatňování politického práva a prostředku kontroly veřejné správy. Stěžovatelka je společníkem obchodní společnosti Českomoravský podnikatelský fond, spol. s r.o., která usilovala o uzavření smlouvy o bezúplatném převodu cenných papírů (hromadné listiny nahrazující 144 ks listinných akcií) společnosti REGIONÁLNÍ FONDY, a. s. Druhou smluvní stranou měl být stát, který pokud je účastníkem právních vztahů, má charakter právnické osoby, což stanoví § 6 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů. Za stát pak v právních vztazích vystupují jeho jménem organizační složky státu, kterou je podle § 3 odst. 1 zmíněného zákona Ministerstvo pro místní rozvoj. K uzavření předmětné smlouvy nedošlo, přecež stěžovatelka posléze využívá zcela konkrétní informace, které získala o průběhu procesu kontraktace k tomu, aby se dozvěděla informace o okolnostech smluvního procesu a důvody, proč k uzavření smlouvy nedošlo. Domáhá se přitom poskytnutí informací, které spíše než prostředek participace na správě věcí veřejných a kontrole veřejné správy mají sloužit ryze soukromoprávním účelům a potřebám. Do režimu zákona o svobodném přístupu k informacím se pak stěžovatelkou požadované informace dostávají právě s ohledem na veřejnoprávní charakter druhé smluvní strany, potažmo žalovaného. Nejvyšší správní soud tímto, což zdůrazňuje, nijak nezpochybňuje právo stěžovatelky na informace, které má vůči všem povinným subjektům. Tomu konečně odpovídá skutečnost, že žádost stěžovatelky byla meritorně projednána. Pokud jí však informace nebyly poskytnuty, bylo tomu tak z jiných důvodů, což Nejvyšší správní soud naznačil shora a níže rozebere.

Předmětem sporu je výklad § 11 odst. 4 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím, potažmo to, zda lze poskytnout informace, které se v určitém okamžiku staly předmětem prověřování orgánů činných v trestním řízení, resp. které určitým způsobem souvisí s vedeným trestním řízením. Stěžovatelka nijak nezpochybnila tvrzení povinného subjektu, že je osobou trestně stíhanou v rámci vedeného a shora označeného trestního řízení, které bylo v okamžik rozhodování povinného subjektu ve fázi přípravného řízení. Konečně stěžovatelka ani nijak nezpochybnila souvislost vedeného trestního řízení s jí požadovanými informacemi. Pouze argumentovala tím, že požadované informace nejsou předmětem trestního řízení, nýbrž jde o skutečnosti, s nimiž trestní řízení souvisí. Podle Nejvyššího správního soudu je tímto postaveno na jisto, že požadované informace vazbu k vedenému a probíhajícímu trestnímu řízení mají a představují skutečnosti prověřované v rámci trestního řízení vedeného orgány činnými v trestním řízení.

Podle § 1 odst. 1 t. ř. je účelem trestního řízení stanoveným postupem zjistit, zda se stal skutek, který naplňuje znaky trestného činu. Jeho předmětem je zjištění určitého skutku (Císařová, D. a kol. Trestní právo procesní. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha : Linde, a.s., 2004, s. 19), neboli skutek jako takový, což vyplývá z § 220 odst. 1 t. ř. I podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 1999, sp. zn. 7 Tz 179/99, trestní stíhání osoby pro určitý trestný čin se vede ohledně skutku. Skutek je podle něj to, co se ve vnějším světě objektivně stalo. Nelze proto správně tvrdit, že informace jsou nebo nejsou

předmětem trestního řízení. Předmět trestního řízení se může v jeho jednotlivých fázích (např. po sdělení obvinění, po podání obžaloby) měnit, nicméně jím nadále zůstává skutek.

Je pravdou, že požadované informace vznikly a existovaly mimo oblast trestního řízení, nicméně se staly skutečnostmi prověřovanými, resp. skutečnostmi, které proto s trestním řízením souvisí. V rámci trestního řízení dochází ke shromažďování širokého okruhu informací, které se vztahují ke skutku, přičemž je nelze dopředu z trestního řízení vyloučit. Postupem trestního řízení se mění i okruh informací, které se k němu přímo či nepřímo vztahují. Jejich vazba a intenzita vztahu ke skutku se prokáže až následně. Literatura (srov. Kužílek, O., Žantovský, M. Svoboda informací. Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky. Praha : Linde, a.s., 2002, s. 68) uvádí, že *„ustanovení odstavce 4 však nelze vyložit tak, že se neposkytne informace jinak běžná a nechráněná, jen proto, že se v daný okamžik také stala předmětem uvedených procesů. Omezit lze jen ty informace, které vypovídají o těchto procesech anebo vznikají a vyskytují se jedině v nich.“* V rámci vedeného trestního řízení však pro něj tyto informace mohou mít význam a do jisté míry o něm mohou i vypovídat. Podle Nejvyššího správního soudu by proto měly být poskytnuty pouze takové informace, které nijak s trestním řízením nesouvisí a nijak jej nemohou ovlivnit, potažmo takové informace, které nejsou obsahem trestního spisu. Tomu však v posuzovaném případě nebylo.

Stěžovatelka uvádí, že *„odmítnutí poskytnutí informace jen proto, že v dané záležitosti probíhají soudní spory v případě, že jinak jde o záležitost běžnou a nechráněnou, je zcela nepřipustné. Požadovaná informace v žádném případě nevzniká jako produkt soudního řízení, je na něm zcela nezávislá a existuje i mimo něj. Poskytnutí takové informace nemůže nijak ovlivnit řádný soudní proces.“* Toto tvrzení je nesprávné. V případě trestního řízení totiž může dojít k pravému opaku. Ustanovení § 11 odst. 4 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím, podle něhož se neposkytují informace o probíhajícím trestním řízení, nelze pojmát jako zákonodárcovu svévoli, nýbrž jako normativní vyjádření vůle racionálního zákonodárce. Je třeba jej vykládat takovým způsobem, aby poskytnutím informací nemohlo dojít k narušení, zmaření či ohrožení objasňování skutečností důležitých pro trestní řízení. Jak Nejvyšší správní soud zmínil výše, omezení tohoto práva jsou přípustná, a ačkoliv Listina základních práv a svobod, na rozdíl od dokumentů Rady Evropy, výslovně s trestním řízením nepočítá, lze přesto dojít k závěru, že veřejný zájem na vedení trestního řízení a naplnění jeho účelu je řádným důvodem pro omezení tohoto práva. Dané ustanovení proto vyhovuje ústavním podmínkám pro omezení práva na informace. Výluka poskytování informací tedy není samoučelná, nýbrž souvisí s veřejným zájmem na naplnění účelu trestního řízení - řádné prošetření skutku, který naplňuje znaky trestného činu. Uvedené závěry Nejvyššího správního soudu nejsou přitom v rozporu s odbornou literaturou, neboť ta se vyjadřuje spíše obecně a pléduje pro co největší otevřenost veřejné správy, přičemž nemůže postihnout řešení konkrétních a specifických případů, jako je tento (srov. např. Korběl, F. a kol. Právo na informace. Komentář. Praha : Linde, a. s. 2004, s. 86 a násl.). Zákonná výluka se dále nevztahuje pouze na orgány činné v trestním řízení, ale i na jiné orgány, které disponují informacemi, jejichž zveřejnění by mohlo případně zmařit či ohrozit objasňování skutečností důležitých pro trestní řízení. Nejvyšší správní soud ve shodě se soudem prvního stupně uzavírá, že informace související s trestním řízením spadají pod § 11 odst. 4 písm. a) zákona o svobodném přístupu

k informacím a povinná osoba je odmítne poskytnout, a to bez ohledu na skutečnost, zda žadatelem je obviněný v tomto trestním řízení či nikoliv.

Jak již Nejvyšší správní soud uvedl výše, stěžovatelka je trestně stíhanou osobou v trestním řízení vedeném v určité souvislosti s jí požadovanými informacemi. O tom není sporu. Proto, když povinný subjekt rozhodoval o poskytnutí informací, uvedl, že s ohledem na vedené trestní řízení ve fázi přípravného řízení a jejich souvislost s ním, informace požadované pod č. 5 až 8 neposkytne přímo, nýbrž, že je zpracuje na vědomí pro státního zástupce a k založení do trestního spisu. K tomu současně velmi správně uvedl, že tím nejsou dotčena procesní práva stěžovatelky jako osoby trestně stíhané. Stěžovatelka nenapadá toto tvrzení povinného subjektu ani netvrdí, že se informace do trestního spisu nedostaly, nýbrž nadále trvá na jejich přímém poskytnutí v režimu zákona o svobodném přístupu k informacím. To však s ohledem na výše uvedenou skutečnost v podobě probíhajícího trestního řízení a souvislost požadovaných informací s ním není možné.

Stěžovatelka nicméně má jinou možnost, jak se dostat k požadovaným informacím. Tou je institut nahlížení do spisu upravený v § 65 t. ř. Stěžovatelka je účastníkem trestního řízení. Disponuje proto procesními právy, které jí trestní řád přiznává. Jedním ze stěžejních procesních práv osob trestně stíhaných osob je i právo nahlížet do spisu, a to společně s právy s tím spojenými. Institut nahlížení do spisu je pro stěžovatelku výhodnější a zabezpečuje vyšší ochranu jejích práv, neboť právní úprava obsažená v § 65 odst. 2 t. ř. stanoví poměrně striktní podmínky, za nichž lze v přípravném řízení právo na nahlížení do spisu odepřít, přičemž rozhodnutí o omezení tohoto práva náleží orgánům činným v trestním řízení. K omezení nahlížení do spisu v přípravném řízení se vyjádřil Ústavní soud v jeho nálezu ze dne 17. 6. 2004, sp. zn. III. ÚS 239/04, dostupného na <http://nalus.usoud.cz>), podle něhož „tato zákonem předpokládaná možnost omezení práva nahlížet do spisů vyplývá ze skutečnosti, že v počátcích vyšetřování nelze často zabezpečit ochranu důkazních pramenů před jejich poškozením a zničením nebo před jinými aktivitami, sledujícími cíl mařit vyšetřování. Ohroženy mohou být i jiné společenské a individuální zájmy, např. bezpečnost svědků, citlivé osobní údaje nezúčastněných osob, skutečnosti podléhající utajení, přičemž časová tíseň neumožňuje zajistit ochranu těchto legitimních zájmů jiným způsobem.“ Toto právo však podle předmětného ustanovení nelze odepřít obviněnému a obhájci, jakmile byli upozorněni na možnost prostudovat spisy. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s argumentací soudu prvního stupně, že v případě poskytnutí požadovaných informací v režimu zákona o svobodném přístupu k informacím, by došlo k tomu, že povinný subjekt by byl povinen poskytnout žadateli i informaci o takových skutečnostech, s nimiž v probíhajícím trestním řízení nebyla z důvodu možného ohrožení objasnění a vyšetření věci seznámena ani osoba trestně stíhaná. To by vedlo k naprosto absurdním důsledkům, které by se míjely s posláním práva na informace jako politického práva.

Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší správní soud doplňuje, že výluka spočívající v neposkytnutí informací o probíhajícím trestním řízení podle § 11 odst. 4 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím je toliko dočasného charakteru. Nepředstavuje proto výluiku trvalou. Ona dočasnost je dána dobou trvání trestního řízení, a to právě s ohledem na shora vyložený jeho smysl a účel. Po pravomocném skončení trestního řízení proto není na místě nadále poskytnutí informací bránit. To vyplývá nejen z § 12 zákona o

svobodném přístupu k informacím, ale i z dikce samotného ustanovení § 11 odst. 4 písm. a), které hovoří o „*probíhajícím trestním řízení*“, což potvrzuje i správní judikatura (srov. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. 8. 2006, č.j. 15 Ca 189/2005 - 28).

Nejvyšší správní soud celkově uzavírá, že soud prvního stupně nepochybil, když žalobu zamítl. Podle § 11 odst. 4 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím proto nelze poskytovat informace, které mají vazbu a vztah k probíhajícím trestním řízením a jejichž poskytnutí by mohlo jeho účel zmařit či ohrozit. Vzhledem k tomu, že požadované informace měly být zpracovány a vloženy do trestního spisu, stěžovatelka jako trestně stíhaná osoba má možnost se k nim dostat prostřednictvím využití práva na nahlížení do spisu podle trestního řádu. Uvedená výluka podle zákona o svobodném přístupu k informacím je omezena trváním trestního řízení.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není dán, pročez kasační stížnost není důvodná. Proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 120 a § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť neúspěšné žalobkyni náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobkyně žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. září 2009

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu